

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Številka 46 a

Leto VII

Posamezna

številka po

2 Din

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa cesta 29/I. Rokopisi se ne vračajo. Poštni predal št. 345. Račun Poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Ljubljana, 23. novembra 1935

Naročnina za četrlet 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki 2½ dolarja. — Za odgovore je priložiti znamko.

Ako stremite po izobrazbi,

morate čitati, kako so prišli na sled povzročiteljem *sladkorne bolezni in sifilide*.
To vam na *svojevstven in zanimiv način* popisuje glasoviti zdravnik dr. Löbel.

Zanimivo ko dober in napet roman.

Nadaljevanje tega brezplačnega ponatisa v št. 46 „Družinskega tednika“.

Dr. Josef Löbel

Za človeško življenje

Detektivski roman iz zgodovine medicine.

Prvi del: Sladkor

Drugi del: Sifilida

Prevedeno v pol leta v 16 jezikov.

Vse pravice slovenskega prevoda si je pridobil „Družinski tednik“

To kar vam dajemo v tem ponatisu, je za vsakogar, za izobraženca kakor za preprostega človeka — za vsakogar, kdor želi med prijetnim branjem spoznati skrivnost dveh najhujših bolezni, ki davita človeštvo:

sladkorne bolezni in sifilide.

V tem ponatisu smo zbrali v razumljivi obliki in zgoščenem obsegu vse, kar je izšlo v »Družinskem tedniku« pod naslovom »Za človeško življenje« v štev. 39—45.

Nadaljevanje berite v številki 46; dobite jo v vsaki trafiki po 2 Din. Dogajanje postaja od številke do številke zanimivejše. Kmalu se bo začel drugi del: »Sifilida«.

Posebej pripomnimo, da nadaljnega ponatisa »Za človeško življenje« ne bomo izdali.

Prvo poglavje

Tragična smrt — vir epohalnega medicinskega odkritja

»Brži! Za božji čas, brži! Rešite očeta, gospod profesor! Pridite brži! Rotim vas, gospod profesor, pridite takoj!«

Gostje so se prestrašeni ozrli k vratom.

Na pragu je stal sluga, osupel in zmeden, zakaj vstopivša deklica v roznati večerni obleki ga je bila kar odrinila.

»Oprostite, prosim, da sem kar tako vdrla k vam.« se je hlipaje opravičila; vsa zasopla je bila, blede ko zid in trepetala je po vsem životu. »Oče je omedlel. Rešite ga, gospod profesor — v bližini stanujemo, le par hiš od vas — v strahu sem zanj, pa sem kar stekla k vam — prosim, prosim, pridite takoj, prosim, gospod profesor, takoj!«

K zbegani deklici je pristopil domačin profesor Naunyn.

»Pomirite se, otrok,« je dejal s svojim toplim in dobrotnim glasom. »Saj že grem, takoj stopim z vami.« Pri vratih se je še enkrat obrnil h gostom: »Kar mirno ostanite, gospóda, naj vas to ne moti; upajmo, da ni tako hudo in da bom lahko prav kmalu spet nazaj. — Ali vas smem prositi, ljubi Minkowski?«

Vitek mlad mož, s ščipalnikom na črnem traku pred očmi in z brki, zavihanimi po tedanji modi, je uslužbenec vstal. Bil je doktor Oskar Minkowski, asistent profesorja Naunyna; znameniti klinik ga je bil vzel s seboj iz Königsberga, ko je prejšnje leto dobil laskavo vabilo na strasbourško univerzo. Šefu je ta učenec posebno prirasel k srcu. Sicer ni toliko cenil njegove marljivosti ali vztrajnosti; v obojem ga je utegnil ta ali oni prekašati. Tem bolj je pa mlademu zdravniku v dobro štel njegovo bliskovito pojmovitost, telesno in duševno gibčnost. Zato je tudi zunaj službe rad z njim občeval, tako da se je v malem »gradiču« na Elizabetini cesti, ki jo je univerza dala svojemu članu na razpolago, Minkowski počutil skoraj ko doma. Tako tudi zdaj ni dosti izpraševal, temveč je kar stopil v domačinovo ordinacijsko sobo, vzel zmerom pripravljeno torbo z zdravniškimi instrumenti in odhitel za onima dvema.

Gradič je dello od ceste dvorišče, zasajeno s sikomorami in lepo katalpo; tam ju je dohitel.

Ravno je še utegnil slišati, kako je deklica, očitno na profesorjevo vprašanje, pripovedovala s solzami v glasu: »Ze pod večer je oče tožil, da ga glava boli. Kljub temu je pa vztrajal pri tem, da morava mati in jaz na koncert, toliko da se ni razjezil, ko je mati hotela ostati doma pri njem; o, zakaj sva ga poslu-

šali! — Ko sva se malo prej vrnili, moj Bog, moj Bog, sva ga dobili v nezavesti in tako strašno hrope in trpi! O, prosim vas, ljubi gospod profesor, samo pomagajte mu, prosim, prosim!«

Med tem so bili prišli do konca Elizabetine ceste in se ustavili pred eno izmed redkih gosposkejših hiš te staroveške ulice; deklica je profesorja bolj vlekla, kakor je sam šel po slabo razsvetljenih stopnicah skozi neka še odprta vrata na hodnik in od onod v spalnico. Na postelji je še oblečen ležal popolnoma nepremično, višnjevordec v obraz, kakih petdeset let star mož; dihal je le s težavo, zato je pa tem globlje

»Za božji čas, brži! Rotim vas, gospod profesor, pridite takoj!«

zajemal sapo in na kratko v naglih presledkih spet izdihoval.

Zraven njega je stala od obupa obnemela žena s klobukom na glavi in v plašču, kakor je prišla s koncerta.

Naunyn je nezavestnemu brž otipal žilo, Minkowski ga je pa prijel za drugo roko, mlahavo visečo čez posteljni rob. Sklonil se je k hropečemu.

»Poduhajte, g. profesor,« je zamrmral, »Aceton!« Profesor je prikimal.

»Ni dvoma: diabetična koma!« je odvrnil prav tako tiho, na glas je pa dejal ženi: »Vaš mož je bil pač — je pač sladkorno bolan?«

Ogovorjenka je samo nemo pritrdila.

»Ze mnogo let,« je s težavo izdaval deklica namestu nje, »že mnogo let ima sladkor.«

Naunyn je pregledal še hudo zoženi zrenici. Reagirali sta zelo leno. Potem se je počasi spet zravnil.

»Da,« je rekel in si počasi pogladil brado, »najboljše bo, da spravimo vašega moža v mojo kliniko; tam lahko vse pripravimo dosti bolje in hitreje ko tu. Gospod dr. Minkowski bo odredil, kar je treba.«

Asistent se je lahko priklonil.

Profesor Naunyn se je obrnil, da bi šel, tedaj ga je pa žena s tresočo se roko prijela za lakot.

»Gospod profesor,« je zašepetala hripavo, »povejte mi po pravici: ali je še kaj upanja?«

Zdravnikove oči so za trenutek obstale na njej.

»Na kliniki,« je naposled dejal ogibljivo, »na kliniki bomo vse poskusili, kar je le mogoče. Dotlej moramo pač potrpeti in ne izgubljati upanja.«

Ko je bil spet na cesti, je globoko zavzdihnil. Srce, njegovo že zakrknjeno zdravniško srce, vajeno tolikšnih bolečin, mu je postalo težko. Ubogi ljudje, je premišljal, kako grozno mora biti, če prideš nič

* Brezbarvna tekočina, sestavina sirovega lesnega cveta, diši po etru; v krvi izdaja sladkorno bolezen. Op. ured.
** Globoka nezavest, uvod v agonijo (smrtni boj). Diabétes je zdravniški izraz za sladkorno bolezen. Op. ured.

hudega ne sluteč domov s koncerta in najdeš moža ali ljubljene očeta v agoniji! Še danes predpoldne je v bolnišnici, ki jo vodi, dejal svojemu asistentu z otožnim usmevom, kakor je že bila njegova navada, z vlažnimi in vedrimi očmi hkratu: Če more biti kaj hujšega na svetu kakor takle coma diabeticum, sta pač... dve takšni kómi! Zakaj z dvema je imel ta črni dan opravka, najprej z nekim moškim iz okolice, potem pa z mlado Rusinjo, svojo pacientko še iz Königsberga: pripotovala je bila za zdravnikom, ki mu je edinemu zaupala, tja do Strasbourga, da je tu, toli daleč od domovine, podlegla svoji usodi. In zdaj še ta tretja smrt — ali ni to celó umiranju vajenemu medicinskemu srcu le nekoliko preveč?

Da, celo njemu, »sladkornemu Naunynu«, specialistu, ki je samo zato doživel toliko več hudih in žalostnih primerov kakor vsi drugi, ker so se k njemu zatekali diabetiki iz vseh krajev sveta. Kako grozotna, kako grozotno velika procesija žrtev te zahrbtné bolezni je že šla skozi njegovo sprejemnico! Otroci, ki jih je bolezen v nekaj mesecih pobrala; mladi, življenja polni ljudje, ki jih je nekega dne sredi navidez bohotelega zdravja iznenada podrl; starejši možje in žene, ki so se pol življenja trdovrato postavljali boleznim po robu, nenavadno debeli eni, kakor posušeni in izmozgani drugi! Leta in leta se niso doteknili niti koščka sladkorja, kakor bi bil najhujši strup, pozneje pa še kruha ne, ne krompirja, ne močnatih jedi, ne riža. Ker se vsa ta hrana že v ustih v sladkor izpremeni. A kaj jim je naposled pomagala še tako stroga dieta, kaj še tolikšna opreznost! H koncu se je v njihovem telesu celo sirovo maslo izpremenilo v strup, jim je bil sploh sleherni grižljaj v pogubo, tako da so sredi vsega izobilja žalostno od lakote umrli!

Kipeč od moči in lepote je bila ona Rusinja prišla pred letom dni v Königsbergu k njemu, srečna mlada poročenka, mati dveh ljubkih otročičkov. O ničemer drugem ni tožila, samo o išasu, res da obojestranskem. Ta obojestranskost se mu je koj zdela sumljiva; preizkusil je zastran sladkorja in res ga je našel. Danes predpoldne je bila sirota kot ovla stara ženica umrla na strasbourški kliniki. In potem zvečer ta mož, ki ga je popoldne malo glava bolela, ni da bi govoril, tako da je ženo in hčer poslal na koncert — ko je bilo koncerta konec, je ležal v agoniji!

Profesorju se je vnovič utrgal vzdih.
Kam je prav za prav zašel? Zatopljen v svoje misli je šel venomer dalje — kje je njegov gradič že za njim! Kar hitro se mora obrniti, če naj dobi goste še doma.

To ima človek, če si izbere toli smešno nesmiselni poklic! Ničesar ne more pokazati, nikomur pomagati, zraven mora biti pa neprestano na nogah, venomer pripravljen, ponoči in podnevi; nikoli nima miru, še toliko ne, da bi malo posedel s svojimi prijatelji. Tudi nocojšnji večer mu je spet pokvarjen. In čemu? Kakšen smisel je neki imelo, da je šel in pustil svo družbo, samo zato, da je poslal umirajočega človeka v bolnišnico? In še tako prijetno družbo povrh! Kako ljubka je bila njegova mala plavalasa soseda, kako srčkano ga je vprašala, kje je napravil skušnjo za profesorja! In ko ji je razložil, da profesorju ni treba delati skušnje, je tako nedolžno plosknila z rokami in vzkliknila: »Potem bi bil pa ta poklic kakor nalašč za mojega brata Franca!«

Naunyn se je v spominu na to na glas zasmeljal.

Ko je stopil v salon, je bilo omizje v zelo živahnem razgovoru. Zastoj, nastal ob nenadnem prihodu zmedene deklice, proseče pomoči za svojega očeta, je bil že zdavnaj pozabljen, vsi ti zdravniki in njihove žene so se bili že zdavnaj spet pomirili. Zdravniki so bili namreč vsi, učitelji ali učenci z univerze, res da učenci, ki je njihovo ime v medicinskem svetu že nekaj pomenilo, kakor na primer dolgi Gotlandčan Petrein, Japonec, Insava, doktor Gabričevskij iz Moskve, American Joslin iz Bostona in domačin von Mering, prvi asistent na fiziološkem zavodu strasbourške univerze. Vsi so bili s svojimi ženami vred po zdravniškem poklicu že do dobrega vajeni pripetljajev, kakor je bil nocojšnji, in si zaradi njih

Zaradi pomanjkanja prostora smo v tem ponatisku nekatera poglavja hudo skrajšali in jih povedali v par stavkih. Te stavke smo natisnili z manjšimi črkami. Pri krašnju smo skrbno gledali na to, da celotni smisel ne trpi.

Kdor bi pa želel čitati neskrajšano delo, dobi lahko še vse številke »Družinskega tednika« z dosedanjimi nadaljevanji »Za človeško življenje«. Podrobnejše o ugodnostih pri nakupu teh številke na koncu tega ponatiska na 3. strani.

niso belili glave bolj, kakor je bilo neobhodno potrebno. Le Naunynova mala sosedka ga je takoj obsula z vprašanji.

»Torej sladkorna bolezen?« je vzkliknila z napetim zanimanjem. »A kako in zakaj človek potem omedli?«

»Vidite, gospodična,« je odgovoril profesor, »tega ni moči tako preprosto razložiti, posebno ne tako na kratko. Če že moram, bom pa le poskusil.«

»Morate, drugače od vedoželjnosti vso noč ne bom spala. Zato vas prosim, prosim, ljubi, zlati gospod profesor, za majhno predavanje, samo zame; boste videli, pazila bom zelo, zelo napeto, da bom prav vse razumela.«

»Naj bo, gospodična Ilza,« se je nasmehnil Naunyn, »ko že znate tako lepo prositi. Toda pozneje vas bom zelo strogo izprašal in vas bom brez usmiljenja vrgel, če bi pozabili le eno samo besedo. Zdaj pa, prosim, dobro poslušajte: Za vse, kar delate, potrebujete sladkorja, prav tako kakor parni stroj premoga. Strojniček žge pod kotlom premog v paro, vi pa sežigate v svojem dražestnem telesu sladkor v vodo, ogljikovo kislino in nekoliko mlečne kisline. Strojvodja porabi pri zgorenju sproščajočo se energijo za vožnjo, vi pa energijo, sproščajočo se pri zgorenju sladkorja, porabite za delo.«

»Saj vendar nikoli ničesar ne delam, ali vsaj skoraj nikoli!«

»To ste pa v hudi zmoti, otrok moj! Ko z menoj govorite, delate — delate, če me pazljivo poslušate, če jeste, hodite, mislite. Da, celo v spanju nimate počitka, saj vaša pljuča venomer dihaajo, vaše srce brez prestanka utriplje, vaše obisti neprenehoma izločajo.«

»Kdo bi si bil mislil, da sem tako pridna!« se je zasmejala mala gospodična. »Pa nadaljujte! Do tod sem vse razumela: ker sem tako pridna, moram imeti sladkorja, kaj ne?«

Gospod profesor razlaga...

»Zadeli! Ako ga pa, čeprav ste sladkosnedka in ga radi ližete, nimate zmerom, ker pride v kri namestu v shrambo vašega telesa, ste na izgubi. Zaman boste skušali z obilnejšo jedačo in pijačo izgubo nadomestiti: edina posledica bo, da se bosta vaša lakot in neutišljiva žeja razvilila v pravi vidni dokaz sladkorne bolezni in vam bo sladkorja še dalje tam manjkalo, kjer ga potrebujete. Zato ga bo pa dovolj povsod tam, kjer ga ne morete s pridom rabiti, in vam bo postajal nadležen: z želodnimi težavami, glavobolom, srbečico in živčnimi vnetji.«

»Vse razumem!« je zmagoslavno vzkliknila gospodična Ilza. »Le enega ne: zakaj utegne človek omedleti, če pride sladkor tja, kamor ne spada?«

»Prav to je zelo preprosto!« Profesor je nevede zašel v predavateljski ton. »Glejte, gospodična Ilza: če imajo v kakšnem gospodinjstvu nered, se kaj rado zgodil, da se jedi skisajo; in če je telesno gospodinjstvo v neredu, se utegnejo vse zaužite jedi takisto skisati, ali da po kemijsko povem: napravijo se kisline. Te kisline so kajpada škodljive in ni prav nikake razlike, ali spravimo kakšno škodljivo tekočino vase, če jo popijemo iz steklenice, ali pa če si jo kar sami v telesu pripravljamo. Učinek je obkraj isti: v krvi delujejo kisline ko strup, in če jih je preveč, omamijo človeka prav tako kakor katerikoli drugi strup; njegovi zastrupljeni možgani ne morejo delovati, zato izgubi zavest — skratka, nastane to, čemur smo mi zdravniki vajeni reči diabetična koma, »coma diabeticum!«

Tisti trenutek je profesorja zmotil vstop njegovega asistenta.

Nihče ga ni nič vprašal in celo zgovorna gospodična Ilza je molčala. Razumela je pogled, ki ga je doktor Minkowski uprl v svojega šefa.

Deklci so se orosile oči.

Spet je videla v duhu blede in razdejani obraz tuje deklice v rožnati večerni obleki, in v ušesih ji je zvenel njen obupni krik na pomoč: »Rešite ga, gospod profesor, za božji čas, rešite očeta!«

Počasi je Ilza stopila k asistentu. »Ali je hudo trpel?« je tiho vprašala.

Glas doktorja Minkowskega je zvenel mehkeje ko po navadi in njegova porogljiva usta so se zdela krotkejša, ko je napol z usmevom odgovoril na njeno vprašanje s citatom: »Pred strašno smrtjo so milostni bogovi postavili komo.«

Izredna priložnost

se Vam ponuja do 15. decembra t. l. V tem času lahko dobite sedem števil »Družinskega tednika« (št. 39—45) po reklamni ceni 7 Din namesto 14 Din. Ker je v št. 39 začelo izhajati neskrajšano »ZA ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE«, v št. 41 pa vlezanimi ljubzenski roman »NJENA VELIKA LJUBEZEN«, se boste lahko zelo poceni prepričali, da sta i »Za človeško življenje« i »Njena velika ljubezen« res zelo zanimivi in čitanje vredni deli. Prepričali se boste pa še posebno o tem, da prinaša »Družinski tednik« poleg omenjenih dveh romanov še mnogo drugih zanimivosti pripovednega značaja.

Ta izredna priložnost velja prav tako za tiste, ki se mislijo naročiti na »Družinski tednik«, kakor za one, ki ga žele kupovati v trafikah. Zato ne odlašajte in izrabite priložnost, kakršna se ne bo več vrnila. Reklamnih števil imamo le omejeno zalogo. Zato pišite še danes ponje in priložite 7 Din v znakah!

„Njena velika ljubezen“

V »Družinskem tedniku« izhaja pravkar veliki ljubavni roman »Njena velika ljubezen«. Bilo bi škoda, če bi ga zamudili, zakaj ta povest je roman za vsakega čustvenega bralca, roman je za ljudi, ki sanjajo o sreči. A kdo si pač sreče ne želi?

Ta roman morate čitati! Izrabite izredno priložnost in pišite upravi v Ljubljani, Tyrševa 29/I, poštni predal 345, da Vam pošlje po reklamni ceni, ki velja samo do 15. decembra t. l., »Družinski tednik« od št. 39 do 45. Vseh teh sedem števil dobite v času do 15. decembra za 7 Din, ne glede na to, ali ste naročnik ali ne. V št. 39 je začelo izhajati »Za človeško življenje«, v št. 41 pa »Njena velika ljubezen«.

Ta izredna priložnost je enkratna in se ne bo več vrnila.

Denar lahko pošljete v znakah. Izrabite lepo priložnost še danes!

»Profesor mi je pravkar priredil učeno predavanje, nalašč samo zame,« je povedala Ilza. »Popolnoma natanko mi je razložil, kaj je sladkorna bolezen, a kako nastane, mi ni povedal.«

Mladi zdravnik je skomignil z rameni.

»O tem poznamo vse polno različnih teorij, ljuba gospodična. Če na primer ranimo možgane na določenem kraju s tako imenovanim »sladkornim urezom«, nastane diabetes; če na primer... a čemu bi vam našteval vse te možnosti! Saj je zmerom tako v medicini: če imamo za kakšno bolezen dosti zdravil, je to najboljši dokaz, da onega edinega, resnično rešilnega še nimamo. In če poznamo o nastanku kakšne bolezni tisoč vzrokov, se to pravi, da res pravega na žalost še ne poznamo!«

»Kaj? Ne poznate še vzroka toli pogoste in razširjene bolezni?« Malo gospodični je bilo suhe učenosti res že dovolj. »Sram vas je lahko! Zdravniki hočete biti, pa danes, ob koncu devetnajstega stoletja, v letu 1889., še tega ne veste, kako nastane sladkorna bolezen? Kako hočete pa potem drugim pomagati, če še samim sebi ne morete?«

In začela se je delati norca iz zdravnikov. Ni zastoj zdravnikova hči; nekaj že ve! Latinske in grške izraze stresati iz rokava, o, to že znaajo; a gorje, če velja ozdraviti le najnedolžnejši nahod! Učene teorije za druge imajo pri priči na jeziku, če pa njih same le malo po trebuhu zaščiplje, ne pozna njihova občutljivost in namišljena bolehalost nikakih mej! Prav te dni je njen očka...

In jela je pripovedovati zabavno zgodbo, kako je njen oče storil prav tisto, kar je pri svojih bolnikih vselej tako grajal. Pristopili so še drugi gostje, vsakdo je vedel kakšno anekdoto v osmešenje zdravnikov, in ker nobena reč človeka tako ne razvedri, kakor če lahko obira svoje poklicne tovariše, je bila družba kmalu spet v najboljšem razpoloženju in je tudi ves večer ostala.

Ze hudo pozno je bilo, ko so si na Elizabetini cesti stisnili roke, želeli drug drugemu lahko noč in se razšli vsak na svojo stran.

Doktor Oskar Minkowski se je pridružil fiziologu v. Meringu, ker sta imela isto pot. Nemo sta moza stopala vstrijc, oba s prižgano smotko v ustih; njuni koraki so glasno odmevali po tihih ulicah spečega mesta.

Iz kramljanja med dr. Minkovskim in v. Meringom, ko sta se tisto noč vračala domov, se je mlademu asistentu, čeprav ne v zvezi s sladkorno boleznijo, spočela ideja, ki je imela obroditi še velpomembne nasledke: kaj bi bilo, če bi poskusil kakšni živali, denimo psu, izrezati trebušno slinavko, ta skrivnostni organ, ki ni brez njega dotlej še nobena žival obstala?

In res je dr. Minkowski že koj drugi dan operiral Meringovega psa in mu izrezal trebušno slinavko. Mering je bil trdno prepričan, da psiček nevarne operacije ne bo dolgo preživel.

Toda žival ni poginila.

Narobe. Psiček se je čez nekaj dni popolnoma opomogel in je strahoval ves laboratorij. Strahoval in — onečel! Zakaj komaj se je spet postavil na noge, ni bilo v teh svetih prostorih nobenega suhega prostorčka več.

Naj je bil Minkowski še tako ponosen, da je njegov mali pacient ostal živ: za takšne znake življenja bi se bil rajši zahvalil.

»Slišite,« je rekel služabniku, »saj vendar drugače tako dobro pazite, da so naše živali čedne. Le zakaj ne morete temu Meringovemu psu vtepti boljših manir?«

»Ker ima ta pasja mrcina popolnoma drugačen značaj kakor vse druge živali, kar jih imam v varstvu — sapramenski značaj!« je srdito zagodrnjal sluga. »Ves ljubi božji dan vam ne počne drugega, kakor da vodo žlampaj, in ko si je z njo nadeval svoj vamp, jo takoj spet scedi pódse. Pravi pravcati sod brez dna! Od jutra do večera bi mu moral biti z brisačo za petami, in če bi imel tu samo takšno pasjo zalego, bi se prav lepo zahvalil, gospod asistent.«

Minkowski je osupnil.

Na sledu velikemu odkritju

Zakaj mora ta pes, prav ta, venomer piti vodo in jo venomer scejati? Povečana žeja in povečano izločanje scaline... ali ni mar to dvoje glavni znak za... mar je odstranitev trebušne slinavke pri tem psu... da ni nemara odstranitev trebušne slinavke sploh —??

V možganih mladega asistenta so se podile misli vse vprek. Doživljal je občutke, ki jih je utegnill doživljati Newton, ko je opazoval padec jabolka na zemljo in sklepal iz tega na njeno privlačnost; pri duši mu je bilo kakor menda nekoč Galileiju, ko mu je nihanje svetilk v pisanski katedrali vdehnilo zakone o nihalu; učakal je trenutek, kakršnega je učakal Galvani, ko je na mokri vrtni ograji trznill

žabji krak in je opazovalca prešinilo spoznanje o bistvu elektrike; takšen vzvišen trenutek kakor James Watt, ko je izumil parni stroj, ker mu je na čajnem kotličku privzdigovalo pokrov.

Kakor bi ga mrzlica stresla, je občutil Oskar Minkowski strela, ki udari pri slehernem velikem odkritju, da zaneti opazovanje v idejo, da izkreše iz golega naključja domislek — ono glasovito sekundo »inspiracije«, ki ji potem, joj, sledi le preveč ur »transpiracije!«

Mladi učenjak je bil kakor v zamaknjenosti. Skoraj podzavestno je odprl miznico in vzel iz nje stekleno cevko. Potlej je pokleknil zraven še mokre luže na tla in tako skrbno, kakor bi šlo za predragoceno močo, vsrkal v cevko tekočino, ki jo je operirani pes tam scedil. S tresočimi se rokami jo je pretočil v izkusno cev, prikaniil nekoliko kapljic iz neke stekleničke in segrel vse skup v plamenu Bunsnovega gorilnika, tej »večni lučki« kemije, ki gori brez prestanka v slehernem laboratoriju.

Ze čez nekaj sekund je belo kipeča tekočina v izkusni cevki počrnela: v pasji scalini, ki jo je preizkušal, je bil sladkor!

Razburjeno je begal zdravnik po sobi sem in tja. S težavo je skušal spraviti v red podeče se misli. Ali je mar odkril dotlej skrivnostni vzrok sladkorne bolezni? Nekaj je ko pribito: to kar so do tega dne mislili, da o njej vedo, nič več ne držil! Kako neki: za popolnoma isto bolezen naj bo zdaj vzrok poapne nje žil, potem spet izpremembe v možganih, tretjič pa celo motnje prebavnega sestava? Ali ni mar kar dosti verjetnejše, da mora vselej biti po sredi neki skupen, danes še neznan vzrok?

Kaj, če je ta vzrok pravkar odkril? Ali ni mar odstranitev trebušne slinavke sprožila pri njegovem psičku »sladkorno urinsko grižo«, »grižo scaline«, povenjen urina, in ta urin je sladkornat — torej je nastala diabetes. Ali ni upravičena domneva, da je tudi pri vsakem drugem diabetičnem obolenju ta organ kriv bolezni? Saj ni treba, da bi kar ves manjkaj; brččas bo dosti, če ga le nekaj manjka, in tako bi že bolezenska ugonobitev nekaterih kosov tkiva rodila isti učinek, to se pravi, sladkorno bolezen.

Če je to razmišljanje pravo — kako čudovito bi se dalo potem vse skup spraviti pod isto streho, kako preprosto bi bilo moči vse pojasniti! Če kdaj poapne žile v trebušni slinavki, ali če odpove njihovo živčno urejevalo v možganih, ali ni kaj v redu zastran delovanja te žleze pri prebavi — vselej gre pač za trebušno slinavko in za to, da je njeno delovanje okrnjeno. Sladkorna bolezen je zmerom le posledica okrnjenega delovanja tega organa; diabetes je torej zmerom le... posledica bolezni, ki je slinavki zavila vrat.

Asistent se je trudil, da bi logično domislil te misli, drugo za drugo. Toda bilo je težko! Zmerom znova so mu rojile postranske po glavi. Torej je on, Oskar Minkowski, dognal odkritje, veliko odkritje, eno izmed največjih, kar jih pozna medicina! V vseh učbenikih bo natisnjeno, v prav istih učbenikih, ki jih je, šele nekaj let je tega, prvič vzel s svetim spoštovanjem v roke in jih študiral poln občudovanja do tolikšne učenosti. V vsakterem od njih se bo bralo, se bo moralo brati: Oskar Minkowski je leta 1889 našel v funkcijski motnji trebušne slinavke vzrok sladkorne bolezni!

Asistent se pa ni ustavljal pri tem prvem poskusu. Če je sladkorna bolezen posledica pomanjkljivosti trebušne slinavke, bi moral operirani psiček spet ozdraveti, ako mu kakó vtelesi novo slinavko — ne? Minkowski je tako napravil, in glej: že čez nekaj dni je veselo tekal po laboratoriju kužek, ki ni imel slinavke več v trebuhu, temveč čedno in varno podšito pod samim kosmatim kožščkom. In kakor bi odrezal, je bilo tudi njegove sladkorne bolezni konec!

Ko so to povedali šefu klinike, profesorju Naunynu, je bil neznansko vesel. Poklical je Minkowskega k sebi in mu ganjeno čestital k njegovemu velikemu uspehu.

Minkowski se je v zadregi nasmehnil in se nekam leseno priklonil. Srce mu je pa vriskalo, kakor more vriskati samo mlademu človeku, ki si je v svesti pošteno opravljenega dela in vidi, da je njegovo prizadevanje rodilo popoln uspeh. Doživel je ono neskaljeno srečo, ki je človeku tako redko namenjena.

Bolezen je dognana — a zdravilo zanjo?

Ko je profesor odšel, se zato ni mogel dalje strpeti v laboratoriju. Na hitro se je preoblekel, odšel s klinike in storil to, česar že tako dolgo ni storil: asistent dr. Oskar Minkowski, ki je tical sicer od jutra do večera v bolnišnici, je šel na sprehod — kar na lepem o belem predpoldnevu na sprehod.

Na promenadi, shajališču elegantnega strasbourg

* Piščeva besedna igra: inspiracija = navdahnjenje; transpiracija = potenje.

Ne pozabite!...

... da »DRUŽINSKI TEDNIK« ne izgleda tako borno kakor izredna posebna izdaja, ki jo imate pravkar pred seboj;

... da prinaša »DRUŽINSKI TEDNIK« vsak četrtek na 8 bogato napolnjenih straneh najraznovrstnejše gradivo, čigar namen je, razvedriti Vas in Vam po napornem delu postreči s prijetnim odpočitkom in zabavo.

»DRUŽINSKI TEDNIK« prinaša vsak četrtek: dva do tri dobre in napete romane — izbrane novele — kratke zgodbe z vsega sveta — »Za človeško življenje« — »Njena velika ljubezen« (veliki ljubzenski roman) — Humor — Kuhinja in gospodinjstvo — Moda — Film itd.

Zahtevajte od uprave »Družinskega tednika«, Ljubljana, Tyrševa c. 29/I, poštni predal 345, da Vam pošlje brezplačno in brezobvezno eno številko na ogled. Posamezna številka stane v prodaji 2 Din (v vseh trafikah). Četrletna naročnina 20 Din.

škega sveta, je zagledal gospodično Ilzo — ono srčakno mlado damo, ki jo je srečal tisti pomembni večer pri Naunynu, ko se je v razgovoru z Meringom rodila prva spodbuda za vsa ona dela, ki so bila zdaj tako uspešno pri kraju.

Od tistih dob je ni bil več videl.

»Veste, gospodična,« je dejal po prvem pozdravu in se nasmehnil, »v bodoče ne boste mogli več norcev briti iz nas zdravnikov. Nič več nas ne bo treba biti sram pred vami, češ da ne poznamo vzroka sladkorne bolezni. Zakaj zdaj ga poznamo: pravkar sem ga odkril!«

»Res?« je navdušeno vzkliknila mala gospodična. »To je čuda lepo! Potem vam moram kar na hitro čestitati, gospod doktor, vam in vsem ubogim bolnikom. Saj boste zdaj znali to hudo bolezen tudi ozdraviti?«

Minkowski je osupnil.

Ozdraviti? Čudno: na to še pomislil ni!

Drugo poglavje

Dvajset let pozneje...

Od tistih dob je preteklo 20 let. Raziskovanje sladkorne bolezni se ves ta čas tako rekoč ni genilo z mrtve točke, še zmerom so bili diabetiki neizprosno obsojeni na smrt, še zmerom so bili zdravniki brez moči proti tej strašni bolezni.

S stolnice, z uršulinske cerkve, s karmeličanske cerkve, z vseh neštevilnih zvonikov s cerkvami blagoslovljenega mesta Vratislave so zazvonili večerni zvonovi. Sicer je bilo šele pol sedmih; toda ta jesenski dan se je že precej zgodaj zmračilo.

Poslednji obiskovalki, ki ju je sprejel redni profesor vratislavske univerze, profesor Minkowski, sta bili mati in hčerka, neka še mlada dama z desetletno punčko. Nerodno in lenokravno je sedel otrok na ročnem naslonilu fotelja, mati je bila pa skočila pokonci in je stala tik zdravnika, ko si je umival roke in jo vlijudno poslušal.

»Seveda nič ne razumem o medicini,« je hitela pripovedovati razburjeno in živahno, »toda po mojem neodločilnem mnenju je temu kriva samo otrokova prenagla rast. Pokonci se drž! Emi! Ne morete si misliti, dragi gospod profesor, kako vam je dekle leno! Kar gledati je ne morem, ko imam pa sama že od nekdanj živno srebro v žilah. Kako je pomehkužena! Kako je zanikrna! Drži se vendar pokonci, Emi, kaj ne slišiš?«

Desetletna diabetka

Profesor si je že kar predolgo umival roke, ves zaptopljen v svoje misli. Dekletce je bil sistematično in metodično preiskal, preskusil ji je srce, pljuca in obisti. Našel je, da njegov strašni sum na žalost, na veliko žalost drž! Emičina »lenoba«, njena »večna utrujenost« in »pomehkuženost« — so imele pač le pretehten vzrok. Desetletna punčka je imela sladkorno bolezen.

Počasi si je Minkowski otiral roke in med tem preudarjal. Ali naj tej neobrzdani, cepetljivi in površni materi pove, kaj je dognal? Ali naj ji razgali resnico, njej, ki prav gotovo niti zdaleč ne bo doumela daljnosežnosti takega sporočila?

Ne! Rajši bo jutri povabil otrokovega očeta; njemu bo lažje natočil čistega vina.

Ogibal se je, da bi pogledal gospe v oči, ko je dejal: »Sprva bomo Emico še malce opazovali, preden se odločimo za zdravljenje.«

Mati je bila nekam razočarana.

»Pa nič recepta, gospod profesor?« je vprašala s grajačnim glasom. »Nobenih navodil?«

»Za zdaj nič.« In ko sta se obiskovalki poslavljali, je profesor sočutno in nežno pobožal Emico po plavi glavi.

Po tej ljubi plavi otroški glavi, ki je neizprosno napisana smrti! Ubogi, ubogi otrok, je razmišljal zdravnik, deset let ti je komaj, pa imaš že sladkorno bolezen! Očitno neka motnja v »otočju« trebušne slinavke — bržčas konstitucijska napaka — jutri bo dal očetu stroga navodila zastran diete — navodila sploh o vsem, kako naj živi — toda kaj bo le s tem dosegel? Ni poznal primera, vsaj do zdaj še ne, da bi se posrečilo rešiti sladkorno bolnega otroka. Profesor Minkowski je stopil k oknu in strmел skozenj.

Ob tej uri zgodnjega mraka so električne luči migljale, ko da so s kopreno ovite, osvetljene okenske šipe so se zdele, ko da visijo nad prepadom, dovodni lokni tramvajskih vozov so kresali fosforno sinje iskre. Bilo je ob uri, ko se prazniijo vse pisarne, ko se zdi, da se ves trgovski svet seli iz mestnega središča. Živa in strnjena gmeta se je valila po občestnih hodnikih in vanjo zagodeno neki moč štiridesetih let.

Obisk iz Amerike

Nekaj se je zdelo profesorju znano na tem možu, ki se je bil zdaj pred hišo ustavil, pazljivo študiral mali črni izvesek z zlatimi črkami in potem vstopil.

Toda ko je trenutek kesneje zabrnел zvonec na stanovanjskih vratih in je precej nato prinesel služabnik posetnico, ni Minkowski prav vedel, kam bi del kesnega obiskovalca.

Charles Weller M. D. Cleveland (Ohio), je bilo napisano na posetnici.

Šele ko se je zazrl prišlecu v umne, živahne oči, se mu je posvetilo v spominu.

»Weller!« je vzkliknil. »Moj famulus* iz Strasbourga! Mister! Človek božji, odkod ste se pa vzeli?«

»Torej me res še poznate, po dvajsetih letih skoraj?« Obiskovalec je od veselja pošteno zardel. »Odkod sem se vzeli? Prav iz Amerike prihajam in naravnost k vam, gospod profesor!«

* Študent na univerzi, ki pomaga profesorju; pomagač, pomočnik. — Američan Weller je pred 20 leti kot študent z veliko vnemo pomagal asistentu Minkowskemu pri raziskovanju sladkorne bolezni.

Minkowski je bil resnično vesel. Oživila so v njem lepa strasbourška leta in zlepa mu ni bilo zadosti obujanja spominov o slednji podrobnosti njunega skupnega dela. Potem je pa hotel vedeti, kaj je Weller postal, kako živi v Clevelandu in ali je zdaj fiziolog ali kliničnik?

»Oh, Bogu bodi potoženo, ne to nisem ne ono,« je vzdihnil doktor Weller. »Precej nato, ko sem doktoriral, sem se oženil, z revnim dekletom povrh, s hčerko svoje strasbourške gospodinje; zato sem moral brž misliti na to, da si zaslužim denarja. Naselil sem se torej v svoji domovini kot praktični zdravnik, kot prav preprost poljski, gozdni in senožetni zdravnik.«

»Pa ste zadovoljni?«

»Moj Bog, postal sem pač pravi 'doc', kakor pri nas pravijo, ko pa še toliko ne utegnemo, da bi celega 'doktorja' izgovorili.« Američan je smeje se skomignil z rameni.

Nato je pripovedoval svojemu nekdanjemu profesorju, kako je vseh teh dvajset let hrepenel samo po tem, da bi še kdaj videl Nemčijo in kraje, kjer je nekoč študiral. Mikalo ga je posebno zato, ker ni vsa ta leta ničesar slišal o kakem napredku zatiranja sladkorne bolezni. Kakor da bi bilo vse skup zaspalo...

»Nu, tako hudo malo, kakor bi človek moral sklepati po vašem govorjenju, se pa spet ni zgodilo,« je dejal profesor Minkowski z drobnim nasmehkom. »Ker se za te reči tako posebno zanimam, vam gotovo ni ušla novica, da so kmalu nato, ko sva midva našla 'pankreasov' diabetes', odkrili še 'soobistni diabetes'.« Weller je prikimal.

»...Torej tudi veste, da nič več ne naprtujemo odgovornosti za sladkorno bolezen pomanjkljivemu delovanju ene same žleze, kakor za naših strasbourških časov, temveč pred vsem porušenemu ravnotežju med vsemi žlezami, neubranosti njihovega sozvočja, da tako povem. Sok trebušne slinavke se zdi torej v gonilu tega kolesja samo zavora, nekako 'udrževalo' za tisti sladkor, kar ga je preveč.«

»Pač, pač, ta novica se je raznesla celó do mene na divji zapad,« je hitro pritrdil dr. Weller. »Toda prav

Če kaj kupujete ali prodajate,

boste gotovo dosegli večji uspeh, če obvestite o tem kar največ ljudi. To lahko storite z malimi oglasi v »Družinskem tedniku«. Glejte: z malim oglasnikom boste hitro in dobro kupili in prodali, z malim oglasnikom boste lahko sklenili dobro znanje, z oglasom v malem oglasniku »Družinskega tednika« se utegnute srečno poročiti.

Izredno nizke cene

naših malih oglasov so tudi stvar zase. Če iščete službe ali jo oddajate, če hočete dopisovati ali iščete znanja za žentev, Vas stane beseda samo 25 par. Oglasi trgovskega značaja so po 50 par beseda, najmanj pa 5 Din. Za vsak oglas je treba plačati še 150 Din za oglasni davek; ako ima oglas šifro, doplačate še 3 Din, prav tako tudi tedaj, če želite, da Vam pošljemo vso došlo pošto.

zato, ker je stvar tako na dlani, mi ne gre v glavo, zakaj ni to spoznanje vendar že rodilo posledic. Če ste pribili, da se pojavi obolenje, kjer tega krotilca ni, zakaj ga ne vstavite, da bo napravil red? Zakaj niste šli po svoji poti do konca?«

»Zakaj nisem šel po poti do konca?« Profesor se je zamišljeno zleknil v stolu. »Najbrže zato ne, ker... ni bila moja pot! Meni je bilo sojeno odkriti znanstveno plat problema, in ta je zdaj popolnoma razčiščena. Neurejeno je kvečjemu zgolj tehniško vprašanje.«

»Zgolj tehniško vprašanje!« je vzkliknil Weller. »Saj na koncu, gospod profesor, vendar ni medicina za to, da bi zbirala in urejala znanstvene zapiske; na koncu koncev je pač njen cilj zatrtje bolezni. Če komu manjka solne kisline v želodcu, mu je daste po kapljicah, ali mar ne? Zakaj bi še soka trebušne slinavke ne dajali, če ga kje primanjkuje? Oboje je zdravilo, zakaj ne bi tudi soka slinavke pridobivali?«

»Ali mar mislite, da nisem poskušal?« je odvrnil Minkowski. »Že leta — čakajte — kdaj ste bili vi v Strasbourgu? 1889? — da, torej že štiri leta kesneje, 1893, sem nekemu psu vbrizgnil ekstrakt iz slinavke, toda edini učinek je bil ta, da so se kužku tam, kjer sem mu iglo vbodel, napravili tvorci. In tako sem polagoma vse skup opustil.«

Američan je s komaj prikritim začudenjem pogledal profesorja. Ali je mar mogoče? Tale mož je steknil zlat sloj in se je hotel zadovoljiti s tem, da ga zaljubljen ogleduje, namestu da bi ga obrnil v prid.

V mirnem, stvarnem pomenku obeh mož sta trčili dve svetovni naziranji drugo ob drugo. Novi nazor Američana, ki ni mogel razumeti, da se lahko človek peča z znanostjo tudi sicer, ne samo zaradi njene izrabe v praksi; ki mu ni šlo v glavo, da neka stvar ne bi morala šele tedaj postati središče zanimanja, kadar gre za njeno tehniško obdelavo. In stari svetovni nazor nemškega, evropskega učenjaka, ki ga je mikal samo »zakaj«, samo nagon po spoznanju, samo veselje z odkritjem resnice.

Nemška teoretičnost in ameriška praktičnost

Vznesena gorečnost clevelandskega »doca« pa ni ostala brez odmeva v srcu vratislavskega klinika. Zlasti ker so besede ameriškega zdravnika padle v profesorjevi duši na rodovitna tla, saj jih je malo prej zorala žalostna usoda male plavolase Emice, sladkorno bolnega otroka. Ali nima prav za prav ta »doc« s svojo praktičnostjo popolnoma prav? se je moral vprašati Minkowski. Ali ni mar res malce smešno, pribijati pravilne domneve, zraven njih pa puščati ljudi, da jih mirno kosi smrt? Ali ni mar

* Pankreas je zdravniški izraz za trebušno slinavko.

tisočkrat važnejše rešiti desetletno plavolase Emico, ko pa zapisovati učena in premetena razmišljanja o odvisnosti soobisti in trebušne slinavke?

Res je, teorija je za večne čase pribita. Da bedi sok slinavke nad preosnovno sladkorja, to zdaj vemó; pa tudi to vemó, da je na svetu še zmerom milijon diabetikov in da jih vsako leto po sto tisoč umre. Ali ni mar skrajnji čas, da obrnemo spoznanje končno že človeštvu v prid?

Kako preprosto je bil že ta poljski, gozdni in senožetni zdravnik dejal: »Če komu manjka v želodcu solne kisline, mu je daste v kapljicah; zakaj bi še soka trebušne slinavke ne dajali, če ga je kje premalo?«

Seveda, takšnemu ameriškemu praktičnemu zdravniku je lahko govoriti! Bržčas misli, da je stvar tako preprosta, kakor če solno kisline pripravljáš: kuhinjsko sol zmešáš z žvepleno kisline, pa dobiš toliko solne kisline, kolikor le hočeš. Naivnemu »docu« bo treba malo posvetiti, kakšne težave so s pripravo porabnega izvlečka iz pankreasa.

Profesor Minkowski se je nasmehnil. Pravkar se je bil nečesa domislil.

»Čujte, dragi gospod kolega,« je dejal. »Nekaj bi vam predlagal. Pričnite svoje medicinsko popotovanje v Wiesbadnom in spremite mene tjakaj. Čez nekaj dni se bo tam začel kongres za notranjo medicino; mislim, da bodo ob tej priložnosti prav mnogo govorili o sladkorni bolezni. Sodim, da boste marsikaj izvedeli, kar vas zanima.«

Weller je povabilo takoj in z veseljem sprejel.

V Wiesbadnu na zdravniškem kongresu je Weller šele prav spoznal vso razliko med neplodno evropsko teoretičnostjo in koristno ameriško praktičnostjo. Videl je, da v Evropi denarni mogočniki nimajo pravega smisla za podpiranje takšnega znanstvenega dela, ki že koj prvi dan ne pokaže prijemljivega uspeha in... dobička. Tudi prvi poskus za pridobivanje zdravila iz živalskih trebušnih slinavk so spadali v to vrsto »jalovega« raziskovanja. O tem so znali udeleženci kongresa povedati marsikatero bridko in... tragikomično istorijo.

Neki učenjak je pripovedoval, da se je zatekel po pomoč k akademiji svoje dežele. Zakaj, kje neki naj bi iskal pomoči za znanstveno delo če ne pri znanstvenikih? Univerza je imela neko ustanovo — kako naj pač denar bolje obrne, kakor če ga dá za izdelovanje novega zdravila na razpolago?

Seveda si je bil učenjak že vnaprej na čistem, da mu tudi tam ne bodo leteli pečeni golobje kar v usta, da jih mora hudo skrbno loviti. Saj ni bilo dovolj, da bi samo enega prepričal, moral bi prepričati celo vrsto članov kolegija, ki imajo glasovalno pravico. Vsakogar, kdor ima pri oddaji ustanove besedo, je moral posebej obdelavati, vsakomur je moral osebno dopovedati, kako daljnosežnega pomena je stvar za medicinsko znanost, za nacionalno vedo, za blagor tolikih bolnikov. Tedne in tedne, je poročal pripovedovalec, se je bil ves posvetil propagandi — seveda mu je bilo takšno početje docela tuje in se je samemu sebi zdel ves tisti čas ko kakšen politični kandida, ki snubi volice.

Naposled je napočil dan odločitve; vsi mogočniki na fakulteti so bili o tem poučeni, da so potrebni denarji, če naj stotisočom sladkornikov rešimo življenje. In tedaj so malone soglasno sklenili, da bi ustanovo najbolje obrnili, če jo namenijo... za kakšno zgodovinsko izkopavanje. In tako so tudi napravili.

Takih in podobnih tožb je slišal Weller nič koliko. Vtis, ki ga je odnesel s seboj s kongresa, je bil zato vse prej ko vzpodbudljiv.

Toda stvar vendarle ni bila tako brezupna, kakor si jo je Američan predstavljal v svojem črnogledstvu. Na vožnji v Berlin se je namreč seznanil z berlinskim profesorjem Zuelzerjem, ki je na svoj način prišel problemu do konca. Ne sicer prav do konca — a vendar! Šel je namreč kratko in malo v berlinske klavnice in se tam domenil z neko Terezijo Huwe, preprosto žensko, ki je trgovala z vranico; bistra trgovka je videla, da utegne kakšen fenig postrani zaslužiti, in je obljubila profesorju, da mu bo dobavljala trebušno slinavko zaklane živine. Kupčija se je kar dobro razvijala in profesor se zastran množine slinavk ni mogel ravno pritoževati; imel jih je na prebitek, samo...

Nadaljevanje

ponatisa, ki ste ga prečitali na teh treh straneh, dobite v št. 46 »Družinskega tednika«. Pričujoči ponatis je znatno skrajšan, za več ko polovico — toda skrajšan je smiselno, tako da Vam nobena stvar ne bo nerazumljiva, ko boste brali nadaljevanje romana »Za človeško življenje« v št. 46.

Ako bi pa hoteli imeti dosedanjih 7 nadaljevanj neskrajšanih, se Vam ponuja izredna priložnost:

vseh 7 števil

»Družinskega tednika«, v katerih je doslej izšlo »Za človeško življenje«, to so številke 39—45.

lahko dobite za 7 Din,

če pošljete ta znesek v denarju ali pa v znamkah na upravo »Družinskega tednika«, Ljubljana, Tyrševa 29/1, (poštni predal 345). Tudi preko trafike, kjer stalno kupujete, jih lahko naročite. Ta izredna ugodnost velja pa

samo do 15. decembra t. l.

Naročite torej še danes, da ne pozabite! Kmalu začne izhajati 2. del romana »Za človeško življenje«, še zanimivejši od prvega: SIFILIDA. Poskrbite že danes, da ga boste redno čitali, bodisi kot naročnik, bodisi kot tedenski kupec v svoji stalni trafiki.

Pripomnimo naj, da nadaljnjih ponatisov »Za človeško življenje« ne bomo izdajali. Ne zamudite torej priložnosti in začnite brati še danes!

»Družinski tednik« je tudi drugače vsebinsko zelo zanimiv. Poleg drugega izbranega gradiva prinaša tudi

velezanimivi ljubavni roman

»NJENA VELIKA LJUBEZEN«

Ta roman je začel izhajati pred dobrim mesecem. Če naročite omenjenih 7 števil (39—45) po znižani reklamni ceni 7 Din, dobite v njih tudi vsa dosedanja nadaljevanja tega lepega romana. Priložnost je torej dvakrat dragocena.

»Družinski tednik«, Ljubljana, Tyrševa 29/1.

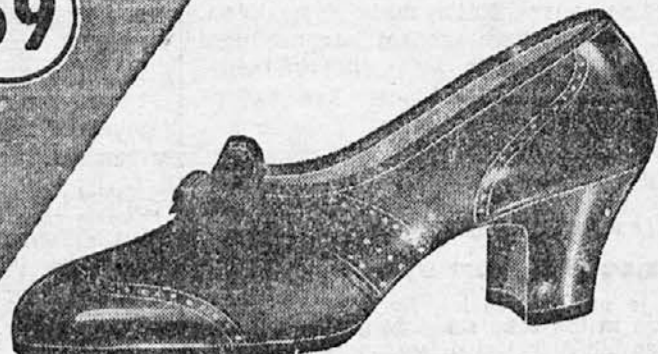
J E S E N 1 9 3 5

25

Doma se odpočijte v naših toplih copatah.
Ženske Din. 29,—, Muške Din. 39,—.

59

Lahki baršunasti čevljički okrašeni z lakom.

39

Naše galoše Vas obvarujejo pred prehladom,
ohranijo trajnost čevljev, stanovanje pa pred blatom.

79

Iz črnega ali rjavega boksa
z gumijastimi podplati za katere jamčimo 6 mesecev.

79

Zelo elegantni čevljički, okusno izdelani z lahko peto.

99

Lahki čevljički iz najboljšega laka moderno okrašeni.

129

Čevlji iz najboljšega telečjega boksa z kožnimi podplati.

99

Za vsako naporno delo naše
čevlje iz trpežnega boksa in gumijastim podplatom.

Bata